

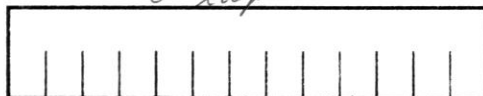
Gyűjtő: KAMITARY ORSOLYA, Kézírt füzet
Gyűjtés ideje:

TART:

FELDERÍTŐ KÉRDŐÍV NÉPRAJZI
KAPCSOLATOS KÜTATÁSÁRA

6 lap

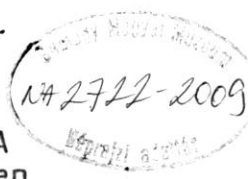
LOGIC

FOLDRAJZI MUTATÓ: 504064

SZÁMUTATÓ: XXXIII, 2

XXX, 2

FELDERITŐ KÉRDŐÍV NÉPRAJZI KAPCSOLATOK KUTATÁSÁRA
/ egy helység csoportjainak kapcsolatai a községen
belül és a szomszéd településekkel/

I. Történeti, társadalmi, gazdasági, vallási tagolódás

a. A település folyamatos lakottsága, bevándorlás, betelepítés

Bizonyítható-e, hogy a település lakói a török idők alatt folyamatosan helyben maradtak, illetve a környékről vissza-települtek?

Milyen nagyobb betelepítés történt és mikor a község területére a XVIII. XIX. század folyamán? 1900-1945 között és 1945 után?

A betelepített csoportok milyen nemzetiségűek, vallásúak voltak?

Van-e a betelepítésnek valamilyen tárgyi emléke /pl. kereszt, szentkép stb/, dokumentuma. Megemlékeznek-e rendszeresen erről az eseményről?

b. Elvándorlás, kitelepítés

Tud-e a község idősebb lakossága nagyobb létszámú csoport/ok/ elköltözéséről, továbbköltözéséről /mikor, hova a XVIII. XIX. században?

Milyen mértékű volt a kivándorlás a XIX. század végén Szlavóniába, a századfordulón Amerikába/

Történt-e a községből nagyobb mértékű kitelepítés? Mikor? milyen csoportokban, kiket érintett?

Háborús veszteségek 1914-19-ben és 1945-ban.

c. Társadalmi tagolódás változása az előbbieket követően

Melyek a község legrégebbi családjai?

A legrégebbi családok többsége milyen vallású?

Milyen arányban vannak az ősi, törzsökös családok az újabban beköltözöttekkel szemben?

Az u.n. "gyütt-mentek", szegényebb és nem túl régen beköltözött családok általában milyen foglalkozásúak voltak /cseléd, napszámos, summás stb/ és milyen vallásúak?

Elkülönült-e a község területén olyan falurész, ahol kisnemesek /u.n. funduson/, régi törzsökös és általában jobb módú családok, újabban beköltözött szegényebb napszámos vagy cseléd családok laktak?

Laktak-e kinn a XX. század elejétől kezdődően a község határában, szőlőhegyekben állandóan szegényebb családok?
A község pásztorai hol laktak a község mely részén?
Volt-e külön pásztorház?
Saját falubelit, vagy máshová valót szoktak-e megfogadni pásztorok?

d. Gazdálkodási ágak aránya

Mi volt jövedelmező foglalkozás a falú gazdáinak számára?

Állapítsuk meg ezek fontosságát sorrendjében?

XIX. sz. második fele a két világháború között :

állattartás, marhahizlalás, tejfeldolgozás, kereskedés állatokkal, /csikó, növendékmalac, hizott állat, apaállat, barmfi, v. v. sz. /, burgonyatermelés, kukoricaeladás, szőlőművelés, gyümölcseladás, dohányművelés, kender, len, vászoneladás.

Volt-e jelentős szerepe a lakosok kereseti lehetőségeiben kiegészítő foglalkozásoknak? /halászat, vadászat, gyűjtögetés, gyógynövényeladás, erdei munka, nádvágás, szénégetés vagy egyéb, pl. faárúk: villa, talicska, gereblye stb./ Mely rétegek vettek e munkában elsősorban részt?

e. Munkakapcsolatok /idénymunkások, pásztorokodók/

A község szegényebb lakói mely községekbe, mely uradalomokba jártak el rövidebb-hosszabb ideig dolgozni? Hová?: aratni, szőlőmunkára, erdei munkára, kukorica, burgonya, répa művelésre.

Emlékeznek-e arra, hogy más községek határában béreltek-e legelőt a község lakói? Volt-e szőlőbirtok más helységek határában?

Jöttek-e a községbe vagy a közeli uradalomba idénymunkára nagyobb csoportok és pontosan honnan? a környező községekből, távolabbi falvakból, más megyékből.

Ismert volt-e a cseregyekek intézménye? /pl. német gyermek magyar községben, magyar fiúgyermek német községben nyelvtanulás céljából stb./

Szokásban volt-e iparosnak adni egyik gyermeküket, melyiket?, az iparoslegények merre mentek el tapasztalatcserére?

f. Kereskedelmi kapcsolatok/piac, vásár, vándorkereskedők/

Milyen piacokra, vásárokra hordtak eladni a századfordulón és a két világháború között: birgonyát, gabonát, bort, gyümölcsöt, mákot, diót, halat, tejterméket, baromfit, tojást, lent, kendert, vászánat?

Milyen vásárokra, piacokra jártak venni: lovat, marhát, borjút, hizlalt marhát, tehenet, disznót, süldőt, birkát, halat, ruhafélét, gazdasági eszközöket stb?

Mely községbe jártak el beszerezni halat, dohányt stb.

Élt-e a községben a századfordulón olyan jelentősebb iparos, aki más községek lakóinak is dolgozott? Honnan jártak hozzájuk megrendelők?

Hová jártak az iparosok piacokra, vásárokra a megyében és a megyén kívül?

Más vidékről, más országrészből /pontosan megjelölve, hogy honnan/ milyen árusok jártak a községbe? üveges, vásznas, abroszáruló, gyolcsostót, szegkovács, kolomp-és pergőkészítő, paprika, hagymaárús, kályhás, fezekas, gelencsér, kosárfonó, fonottedény-készítő, szítás, székes, favilla és szer-számnyél-készítő stb./

Milyen felvásárlók jártak a községet a századfordulón és a két világháború között? /tyukászok, állatkereskedők, helybenlakó begyűjtők: tej, burgonya stb./

g. Egyéb találkozási alkalmak

Bucsúk: Milyen vallási csoportokra oszlik a község?

Milyen bucsúkra jártak el a katolikusok?

 csoportosan akközség többi lakóival

 más községek lakóival együtt

Mi volt az egyes bucsújáró helyek fontossági sorrendje?

Ismeretes volt-e a leányvásár szokása?

Több község fiataljai milyen ünnepi alkalmakkor találkozhattak?

Jártak-e a faluba a környékről betlehemező, háromkirályok, gergelyező, balázsjárók stb., illetve a helybéliek jártak-e el a környékbe vagy a községen belül.

Milyen fontos vallásos szokásai voltak a reformátusoknak, evangélikusoknak, ortodoxoknak, görögkatolikusoknak, ami a szomszédos községeknél nem fordult elő?

h. Házassági kapcsolatok /visszaemlékezések alapján elsősorban/
Mely falvakkal álltak házasságkötések révén kapcsolatban
községük népe, milyen arányban. Miként vélekedtek, mely köz-
ségből érdemes nősülni, hová érdemes férhezmenni és hová nem?

a XVIII. sz. végén

a XIX. sz. közepén

a XX. század elején

1930 körül

Külön vegyük vizsgálat alá a különböző nemzetiségű és vallá-
si csoportokat?

Voltak-e egy községen belül olyan részek, melyek fiataljai
egymással nem házasodtak? Mi volt ennek az oka? /Vagyoni,
vallási, nemzetiségi stb./

II. Paraszti önismeret, szemlélet kérdései

Falusiak szemléletének változása

a. Csoporttudat

A falu népe vagy a vizsgált falubéli népcsoport melyik más
szomszédos, vagy távolabbi faluhoz /falvakhoz/ tartozónak
vallotta magát?

Melyik község népét tartotta magához a leghasonlóbbnak?

Mivel magyarázta az összetartozást, hasonlóságot? település,
gazdálkodás, viselet, vallás, vagyon, maradiság, újmódizás,
hasonló beszéd stb./

Községünk mely falvakról vallotta, hogy hasonló módon gazdál-
kodtak, mint ők? Mely falvakkal birtokoltak azonos szőlőhe-
gyen vagy szőlőhegyekben szőlőt, legelőt? Mely falvakkal járt
közös idénymunkára? Mely falvak viseletét, különösen női
konytyviseletét tartották azonosnak vagy nagyon hasonlóknak
saját falujukéval? De hasonló adatokat hozhat a férfiak ka-
lap-, tarisznya-, kabátformája, lábbelije?

/Legyünk tekintettel arra, hogy sok község asszonyainak fej-
viselete, kontya az első világháború előtt más volt, mint
1920 után, s ezért 70-80 éves és 50-60 éves adatközlőket is
meg kell kérdezni!/

b. Különbségek jellemző és elkülönítő jegyek

A vizsgált falu vagy községrész és a hozzá hasonló **falvak** milyen jellegzeteséggel különülnek el a többiektől?

Miről ismerték meg a falubelieket idegenben? /beszéd, ruházat, stb./

A többi /nem hasonló/ szomszédos falvaknak mik a jellegzetességeik? Miről ismerik meg őket?

c. Önértékelés

Miben tartották a lakosok községük lakóit ügyesebbeknek, a község helyzetét, saját életüket jobbnak, munkájukat, lehetőségeiket kiválóbbnak, mint a környékbeli falvakét?

Miről volt községük híres?

Milyen névvel illeték őket a szomszédos községek lakói?

Mondanak-e ők is saját falujukról, egyes falurészekről csúfolódó vagy jellemzőnek tartott történeteket, munkádat, mondókákat?

Írjuk le ezeket!

d., e. Környező falvak, csoportok jellemzése, értékelése

Mely falvak népét tartották másnak, mint sajátjukat?

Mivel magyarázták a különbségeket?

Mely községet =községeket/ tartották a környéken valami miatt híresnek, különlegesnek és miért?

Más községekről milyen mondókákat, történeteket, falucsúfolókat ismernek?

f. Értékek és normák

Mely falvak lakóinak gazdálkodását, építkezését, viseletét tartották követendőnek, viselkedésüket maradónak, ostobáknak. Mely községek lakóit tartották túlzottan módizónak, divatozónak, pazarlónak?

Mely falvak népét tartották **tuljó** táncosoknak, dalosoknak? Hol voltak jó muzsikuskok? Honnan hívtak jó muzsikuskok, szakácsnékat, bölléert.

Mely falvak népének beszédét nevelték ki?

Milyen volt a saját községbelivel kötött házasságok %-a a vizsgált területen?

a XVIII. sz. végén

a XIX. sz. közepén

a XX. sz. első felében

Hogyan változott meg magukról vallott felfogásuk az elmúlt 40 évben.